

Det var efter et tip fra en tysk underofficer, at de danske myndigheder den 20. maj 1945 fandt de seks kister ved Husbjerg. Arkivfoto: Blåvandshuk Lokalhistoriske Arkiv

TYSKERNE FORSØGTE AT SKJULE HENRETTEDE MODSTANDSFOLK I HUSBJERG

BAG
DEN HISTORISKE
BEGIVENHED

Seks henrettede modstandsfolk blev af den tyske besættelsesmagt forsøgt gemt af vejen på Kallesmærsk

Hede ved Husbjerg. Den 2. december er det 75 år siden, at de første fem blev henrettet.

HISTORIE

Henrik Reintoft
hre@ifmedier.dk

Den 2. december 1943 stod fem unge mænd i alderen 19-27 år med ansigterne vendt mod geværløbene fra en tysk eksekutionspeloton. De mødte deres skæbne på Skæring Hede ved Aarhus og var det meget synlige udtryk for augustoprøret i 1943, da det officielle Danmark brød med den tyske besættelsesmagt. Adolf Hitler havde inden da banket i bordet i Berlin over for den rigsbefuldmægti-

FAKTA

DE HENRETTEDE MODSTANDSFOLK

● **Henrettet den 2. december 1943:**
Anders William Andersen (19 år), Randers.
Georg Mørk Christiansen (22 år), Aarhus. Otto
Manley Christiansen (19 år), Randers. Sven
Christian Johannesen (20 år), Randers. Oluf
Akselbo Kroer (27 år), Randers.

● **Henrettet den 29. december 1943:**
Alf Tolboe Jensen (25 år), Brabrand.

● Efter befrielsen blev kisterne ved Husbjerg gravet op. Her blev der den 4. maj i 1952 opsat en mindesten.

● Den 2. december fra klokken 9.50 til 10.45 mindes de faldne. Det finder sted ved mindestenene på Blåvandvej knap en kilometer før Blåvand. Der er skiltet.

Tyskerne holdt indtil krigens slutning det hemmeligt, hvor modstandsfolkene var begravet. Da den tyske besættelsesmagt et par dage efter henrettelserne på Skæring Hede ved Aarhus den 2. december 1943 i landets dagblade meddelte, at fem unge mænd var henrettet, flagede hele landet på halv, ligesom det vakte stor harme i befolkningen, at tyskerne ikke ville udlevere ligene til de pårørende. Arkivfoto: Blåvandshuk Lokalhistoriske Arkiv

gede i Danmark, Werner Best. Hitler havde fået nok af den i hans øjne blødsødne Werner Best og krævede, at den danske regering blandt andet erklærede undtagelsestilstand, forbød strejker og indførte dødsstraf for sabotage.

Betalte med deres liv

De fem unge modstandsfolk blev henrettet for deres deltagelse i sabotagerne af blandt andet den jyske længdebane og Langåbroerne. De betalte med deres liv, mens nationen fik sin stolthed og samvittighed tilbage. I store dele af landet blev der flaget på halv, og harmen var stor i befolkningen, da den tyske besættelsesmagt ikke ville udlevere ligene til de pårørende.

Som digterpræsten Kaj Munk, der selv i 1944 blev likvideret ved Hørbylund Bakke i Silkeborg, skrev:

*Drenge, I drenge, som døde
- I tændte for Danmark i dybest muln
en lysende morgenrøde.*

Syv skudsår

Men den tyske besættelsesmagt ønskede ikke, at de fem unge modstandsfolk skulle blive til martyrer, hvorfor deres lig i hemmelighed blev kørt til Husbjerg på Kallermærsk Hede. Her begravde de tyske soldater fra Oksbøllejren dem i deres kister uden nogen markering. En sjettede modstandsmand, der blev henrettet den 29. december 1943, blev begravet ved siden af.

Historien om de unge modstandsfolk skæbne er ret så kendt, da det var den første massehenrettelse af danske modstandsfolk under anden verdenskrig. Men hvad der er knap så kendt, er selve omstændighederne omkring opgravningen. Dem er overkonstabel af første grad og sagsbehandler for sortkrudt, salutter og historik Bjarne Odgaard fra Hærens Kamp- og Ildstøttecenter faldet over i en papkasse.

Han har blandt andet fundet en politirapport dateret søndag den 20. maj 1945. Efter Tysklands nederlag kom det via en tysk underofficer frem, at der var begravet seks kister ved Husbjerg.

I kisterne lå ligene af seks fuldt påklædte unge mænd. Falck i Varde assisteret af Røde Kors og det kommunale vagtværn i Ho-Oksby gravede kisterne op og kørte dem til kapellet i Varde. Ret hurtigt fandt man frem til, hvem der lå i kisterne, som ikke var gravet særligt dybt. Cirka en meter. Årsagen var, at grundvandet stod højt i området. Alle lig havde skudhuller i brystet og på halsen. En af modstandsfolkene havde syv skudsår.

Kisterne med de henrettede mænd blev efterfølgende kørt til Randers, Aarhus og Søborg, hvor de i dag er begravet.

Dørsten i Varde

På initiativ af mejeribestyrer A. H. Jacobsen, der var formand for Frihedsfondens afdeling i Varde, blev der samlet penge ind til

Sven Christian Johannesen (20 år) fra Randers var ansat hos Skandia og var medlem af KU. Han deltog i sprængningen af Langåbroerne den 17. november 1943. Samme dag blev han arresteret af Gestapo og ved en tysk krigsret i Aarhus dømt til døden. Sammen med fire andre modstandsfolk blev han henrettet den 2. december 1943 på Skæring Hede, hvorefter de alle i hemmelighed blev kørt til Husbjerg ved Blåvand, hvor de blev begravet. Arkivfoto: Randers Stadsarkiv

opsætning af en mindesten ved Husbjerg. En mindesten, som er en fælles hukommelse.

Den tre tons tunge sten havde i 600 år fungeret som dørsten til Sct. Jacobi Kirke. Mindestenen blev ved en stilfærdig højtidelighed indviet den 4. maj 1952. Og ansva-

Falck, Røde Kors og det lokale kommunale vagtværn i Ho-Oksby fandt kisterne ved Husbjerg ved at stikke stålpinde ned i sandet. Arkivfoto: Blåvandshuk Lokalhistoriske Arkiv

Kisterne var kun gravet knap en meter ned, da grundvandet står meget højt i området. Arkivfoto: Blåvandshuk Lokalhistoriske Arkiv

Da ligene var i stærk forrådnelse, fik man identificeret de henrettede modstandsfolk via klædningsstykker. På foranledning af direktør Kjær fra Røde Kors i Aarhus kom de pårørende til Varde for at være med til identifikationen. Arkivfoto: Blåvandshuk Lokalhistoriske Arkiv

ret for mindestenen blev givet til garnisonskommandanten i Oksbøllejren.

På mindestenen står ud over navnene: Fundet nedgravet her 1945 "Livet for Danmark I gav, Styrke gror af jer grav".

Formand for Sønderjyske Feltartilleriforening Bjarne Odgaard står som tovholder på mindehøjtideligheden den 2. december. Foto: André Thorup

Henrettede modstandsfolk mindes ved Blåvand

Den 2. december er det 75 år siden, at den tyske besættelsesmagt henrettede fem unge, danske modstandsfolk på Skæring Hede ved Aarhus.

De fem mænd blev al hemmelighed kørt til Husbjerg ved Blåvand, hvor tyskerne i skjul begravde dem. En sjettede modstandsmand blev cirka en måned senere begravet samme sted.

Den 20. maj 1945 blev de fundet og efterfølgende kørt til de pårørende i Østjylland. I 1952 blev der ved Husbjerg opstillet en mindesten. De mindes ved en højtidelighed søndag den 2. december fra klokken 9.50 til 10.45. Alle er her hjertelig velkommen til at deltage i mindehøjtideligheden, hvor ISS efterfølgende serverer varm kakao.

Tog kampen op

Det er Sønderjyske Feltartilleriforening og Oksbøllejren, som står bag mindehøjtideligheden. For vi må ikke glemme at huske.

- Vi synes, det er vigtigt at blive ved med at mindes de, der tog kampen op, siger garnisonskommandant Torben Dixen Møller i Oksbøllejren.

Obersten fortæller, at anden verdenskrig fortsat fylder meget i Oksbøllejren, som tyskerne udbyggede under krigen. Der var op mod 13.000 tyske soldater i Oksbøllejren. Og mindestenen er det synlige vidnesbyrd om dem, der ofrede sig for Danmark, som derved endte med at være allieret med krigens vindere.

- Når jeg orienterer om Oksbøllejren, så er det altid med i fortællingen. Mindestenen er en del af hele området historie og er lidt unikt, siger Torben Dixen Møller, der selv holder en mindetale for de henrettede modstandsfolk.

Mindestenen blev sat op i 1952. Inden da havde den i 600 år været en dørsten ved Sct. Jacobi Kirke i Varde. Foto: André Thorup